

- Uvod • Simptomi i dijagnoza • Liječenje

- Trbušni apscesi • Apscesi glave i vrata • Apscesi u mišiću • Apscesi šake

Uvod

Apsces je nakupina gnoja koja obično nastaje uslijed bakterijske infekcije.

Kada bakterije napadnu zdravo tkivo, infekcija se širi tim područjem. Neke stanice odumru i raspadnu se, ostavljajući prostore u kojima se nakupljaju tekućina i inficirane stanice. Bijele krvne stanice, branitelji tijela od infekcije, kreću se prema tim prostorima i nakon što progutaju bakterije, ugibaju. Propale bijele krvne stanice se nakupljaju kao gnoj, gusta tvar koja ispunja to područje. Kako se gnoj nakuplja, zdravo se tkivo potiskuje na stranu. Tkivo konačno raste oko apscesa i omeđuje ga, taj proces predstavlja pokušaj tijela da spriječi daljnje napredovanje infekcije. Ako neki apsces pukne prema unutra, infekcija se može širiti ili unutar tijela ili ispod površine kože, ovisno o smještaju apscesa.

Bakterijska infekcija može dovesti do apscesa na nekoliko načina, npr. ubodna rana zbog prljave igle može potisnuti bakterije ispod kože. Bakterije se mogu širiti iz neke infekcije drugdje u tijelu. Bakterije koje normalno žive na tijelu, ali ne uzrokuju štetu, mogu katkada uzrokovati apsces. Vjerojatnost da će nastati apsces se povećava ako je inficirano područje prljavo ili je u njemu strano tijelo, ako područje bakterijske navale ima slabu snadbjevanje krvlju, kao kod dijabetesa, ili ako je imunološki sistem osobe oštećen, kao što se događa kod AIDS-a.

Apscesi se mogu razviti bilo gdje u tijelu uključujući pluća, usta, rektum i mišiće. Prilično su česti u koži ili tik ispod nje, posebno na licu.

Simptomi i dijagnoza

Simptomi ovise o lokalizaciji apscesa i o tom ometa li apsces funkciju nekog organa ili nerva. Simptomi mogu uključiti bol, osjetljivost, toplinu, otok, crvenilo i povišenu temperaturu. Apsces koji nastaje tik ispod kože obično se prikazuje kao vidljiva izbočina. Kada je neki apsces zreo i spreman da pukne, u sredini pobijeli jer okolna koža postane tanjom. Apsces duboko u tijelu često naraste veliki prije nego prouzroči simptome. Neotkriveni, duboki apsces može širiti infekciju po čitavom tijelu.

Doktori mogu lako prepoznati apsces na koži ili tik ispod kože, ali im često promakne duboki apsces. Kada osoba ima takav apsces, krvne pretrage često ukažu na nenormalno velik broj bijelih krvnih stanica (leukocitoza). Upotrebom Rtg-a, UZ-a (ultrazvuka), CT-a ili MRI može se odrediti veličina i mjesto apscesa. Kako apscesi i tumori često uzrokuju iste simptome i daju sličan slikovni prikaz, da bi postavio konačnu dijagnozu doktor često uzima uzorak gnoja ili hirurški ukloni apsces te šalje na ispitivanje pod mikroskop.

Liječenje

Često apsces zacijeli bez puknuća (rupture) i ispražnjavanja (drenaže) svog sadržaja. Ponekad apsces nestaje polako, a da ne pukne, postepeno kako tijelo uništava infekciju i upija (apsorbira) propalo tkivo. Takav apsces može ostaviti tvrdu izbočinu.

Apsces se može probušiti i iscijediti da se olakša bol i ubrza izlječenje. Da bi se veliki apsces ispraznio doktor mora sondom probiti zidove apscesa i istisnuti gnoj. Kada se iscijede (isprazne), veliki apscesi ostavljaju veliki prazni prostor (mrtvi prostor) koji doktor može privremeno ispuniti gazom. Katkada je potrebno stavljanje privremenih umjetnih drenova (obično tanke plastične cijevi).

Kako apsces nema snadbjevanje krvlju, antibiotici obično ne pomažu. Nakon što se neki apsces iscijedi, za sprječavanje recidiva propisuje se antibiotici. Antibiotici se uzimaju i kada apsces širi infekciju u druge dijelove tijela. Laboratorijska analiza bakterija iz gnoja pomaže doktoru odabrati najdjelotvorniji antibiotik.

TRBUŠNI APSCESI

- Uvod • Dijagnoza i liječenje

Uvod

Apscesi mogu nastati ispod dijafragme, u sredini trbuha, u zdjelici ili iza trbušne šupljine. Apscesi se mogu stvoriti u bilo kojem trbušnom organu ili oko njega, kao što su bubrezi, slezena, gušterača ili jetra ili u prostati. Često trbušne apscese uzrokuje ozljeda, infekcija ili proboj crijeva ili infekcija nekog drugog trbušnog organa.

Apsces ispod dijafragme

može nastati kada se inficirana tekućina, npr. iz probijenog apendiksa (crvuljka, slijepog crijeva), pomiče prema gore zbog pritiska trbušnih organa i isisavanjem koje nastaje kada se dijafragma pomiče pri disanju. Simptomi mogu biti kašalj, bolno disanje i bol u jednom ramenu, primjer refleksne boli koja se javlja jer rame i dijafragma imaju iste nerve pa mozak krivo tumači izvor boli.

Apscesi u sredini trbuha

mogu nastati zbog probijenog apendiksa, probijenog debelog crijeva, upalne bolesti crijeva ili bolesti divertikula. Obično je trbuh u području apscesa bolan.

Zdjelični (karlični) apscesi

nastaju zbog istih poremećaja koji uzrokuju apscese u sredini trbuha i zbog ginekoloških infekcija. Simptomi mogu biti bol u stomaku, proljev zbog crijevnog podražaja, te hitni ili učestali nagon na mokrenje uslijed nadražaja mokraćnog mjehura.

Apscesi iza trbušne šupljine (zvani retroperitonealni apscesi)

leže iza trbušne marama, opne koja pokriva trbušnu šupljinu i organe. Uzroci koji su slični kao i kod drugih apscesa u stomaku su upala apendiksa (apendicitis) i gušterače (pankreatitis). Bol se obično povećava u donjem dijelu leđa kada osoba pomiče nogu ili kuk.

Apsces u bubrezima

uzrokuju ili bakterije, uslijed infekcije koja krvnom strujom putuje u bubrege ili infekcija mokraćnog sistema koja putuje u bubrege i tada se širi po bubrežnom tkivu. Apscese na površini bubrega (perinefritički apscesi) gotovo uvijek uzrokuje puknuće apscesa u bubrege, što širi infekciju na površinu i okolno tkivo. Simptomi apscesa bubrega su povišena temperatura, tresavica i bol u donjem dijelu leđa. Mokrenje može biti bolno, a katkada je mokraća krvava.

Apsces u slezeni

uzrokuje infekcija koja putuje krvnom strujom u slezenu, ozljeda slezene ili širenje infekcije iz obližnjeg apscesa, kao što je apsces ispod dijafragme. Bol se može pojaviti na lijevoj strani trbuha, leđima ili u lijevom ramenu.

Apscesi u gušterači

se obično stvaraju nakon napadaja akutnog pankreatitisa. Simptomi kao što su povišena temperatura, bol u stomaku, mučnina i povraćanje često počnu sedam dana ili više nakon što se osoba oporavi od pankreatitisa.

Apsces jetre

mogu uzrokovati bakterije ili amebe (jednostanični paraziti). Amebe iz crijeva (crijevna infekcija) stignu u jetru kroz limfne žile. Bakterije mogu dospjeti u jetru iz inficiranog žučnog mjehura, prostrelne ili tupe rane, infekcije u stomaku kao što je obližnji apsces ili infekcije koja se krvnom strujom prenosi iz drugih mjesta u tijelu. Simptomi apscesa jetre uključuju gubitak apetita, mučninu i povišenu temperaturu. Osoba može, ali ne mora, imati bol u stomaku.

Apscesi prostate

su obično posljedica infekcije mokraćnog sistema koja dovodi do infekcije prostate (prostatitisa). Ti apscesi su najčešći u muškaraca dobi između 40-60 godina. Obično muškarci sa apscesom prostate bolno, učestalo i teško mokre. Rjeđe osjećaju unutarnju bol na bazi penisa i u mokraći primjećuju gnoj i krv.

Dijagnoza i liječenje

U gotovo svim slučajevima apscesa u stomaku, gnoj treba iscijediti (drenirati) bilo hirurškim zahvatom ili iglom koju se uvede kroz kožu. Igla se postavlja pod kontrolom CT-a ili UZ-a. Laboratorijskom analizom gnoja identificira se zarazni mikroorganizam pa se može izabrati najdjelotvorniji antibiotik.

APSCESI GLAVE I VRATA

Apscesi se obično razvijaju u glavi i vratu, naročito iza ždrijela (farinksa) i u pljuvačnim žlijezdama (slinovnicama) obraza (parotidne žlijezde). Apscesi se mogu razviti i u mozgu. Apscesi iza i sa strane ždrijela (faringomaksilarni apscesi) obično nastaju zbog infekcije krajnika i adenoida. Djeca češće nego odrasli razvijaju apsces ždrijela.

Apsces može također nastati i u limfnom čvoru smještenom pokraj ždrijela (parafaringealni apsces). U rjeđim slučajevima ti apscesi dolaze iz obližnje infekcije, npr. iz zubnog apscesa ili infekcije pljuvačne žlijezde (slinovnice). Uz povišenu temperaturu i grlobolju, osoba se osjeća bolesnom. Otvaranje usta može biti otežano. Infekcija se može širiti uzrokujući oteknuće vrata. Ako apsces ošteti karotidne arterije vrata može doći do zgrušavanja ili obilnog krvarenja.

Apsces može nastati i na mjestu izljeva jedne od pljuvačnih žlijezda (slinovnica). Obično ga uzrokuje infekcija koja se širi iz usta. Taj tip apscesa se tipično pojavljuje u starijih ili hronično bolesnih ljudi koji imaju suha usta što nastaje zbog uzimanja male količine tekućine ili nekih lijekova, npr. antihistaminika. Simptomi su bol i oteknuće jednog obraza, povišena temperatura i tresavica koja počinje iznenada.

APSCESI U MIŠIĆU

Apscesi se ponekad razviju duboko u mišićima. Te apscese mogu uzrokovati bakterije koje se šire iz obližnje infekcije u kosti ili drugom tkivu ili se šire krvnom strujom iz udaljenog dijela tijela.

Piomiozitis je poremećaj pri kojem bakterije koje stvaraju gnoj inficiraju mišić što često uzrokuje nastajanje apscesa. Piomiozitis je češći u ljudi tropskog područja i pojavljuje se u ljudi sa oštećenim imunološkim sistemom. Najčešće zahvaćeni mišići su mišići natkoljenice (bedra),

stražnjica, nadlaktice i oni oko ramena. Simptomi uključuju grčevitu bol nakon koje slijedi oteknuće, blaga groznica i sve veća nelagodnost, naročito kada se inficirani mišić pokreće.

APSCESI ŠAKE

Apscesi u šakama su prilično česti i obično nastaju zbog ozljede. Apsces u mekom jastučiću na vršku prsta gotovo uvijek prouzroči mala ozljeda, kao što je ubod iverom ili iglom.

Iznad apscesa razviju se jaka bol, toplina i crvenilo, često sa otokom obližnjih limfnih čvorova ruke. Infekcija kosti ispod apscesa može izazvati jaču bol.

Apscesi se mogu pojaviti oko tetiva koje prolaze uz unutrašnju stranu prstiju. Tu vrstu apscesa uzrokuje ozljeda koja prodire u neki od nabora na prstu sa strane dlana. Oko tetive nastane infekcija i gnoj pa naglo razore tkivo. Mehanizam klizanja tetive je oštećen pa se prst jedva pomiče. Simptomi su otok i upala prsta, bolna osjetljivost iznad tetivne ovojnice i vrlo jaka bol pri pokušaju micanja prsta. Često su otečeni limfni čvorovi blizu apscesa a tjelesna temperatura je povišena.